

Národní zdravotnický informační systém a ochrana osobních údajů

(problematické aspekty z pohledu veřejného ochránce práv)

Ochránce chce dále upozornit členy Legislativní rady vlády ČR na problematiku ochrany osobních údajů v Národním zdravotnickém informačním systému (dále jen NZIS).¹ V rámci této problematiky předložili zástupci Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) vlastní návrh, který nebyl v souladu se záměry předkladatele, a věcná diskuse nad registry nebyla vedena ani v rámci jednání speciální komise LRV dne 23. října 2008. Přitom je zjevné, že předkladatel zákona nepromítl do svého návrhu základní zásady ochrany osobních dat ve zdravotnictví, jež jsou standardem v jiných evropských zemích.² Přípravovaná právní úprava se tak obsahově příliš neliší od stávajícího znění zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.

Spolu s ÚOOÚ se ochránce shodl na tom, že návrh je v obecné rovině nešetrný k soukromí všech subjektů údajů, jejichž citlivá data o zdravotním stavu jsou shromažďována a dále zpracovávána bez jejich výslovného souhlasu. Je nutno vycházet z premisy, že citlivé osobní údaje pacienta nepatří státu ani lékařským pracovníkům. Jsou v dispozici subjektu údajů, který je oprávněn rozhodnout o jejich zpřístupnění jiným osobám.

Základní požadavky ochránce jsou stručně řečeno následující: každý z navrhovaných registrů by měl být podrobně diferencován co do účelu, rozsahu zpracováváných dat a doby zpracování údajů, po jejímž uplynutí budou údaje anonymizovány (neúměrné délky lhůt měly vždy náležitě zdůvodněny); úprava týkající se obsahu a rozsahu údajů by měla mít sílu zákona nikoliv prováděcího předpisu (viz contra § 77 odst. 2 písm. b) návrhu); citlivá data by měla být do registru poskytnuta s výslovným souhlasem pacienta (princip *opt-in*), bez souhlasu jediné v anonymizované podobě; pakliže subjekt odvolá svůj souhlas, měly by být údaje neprodleně anonymizovány. Nelze přijmout obvyklou argumentaci předkladatele, že zakotvením souhlasu subjektu údajů by se paralyzovala jakákoliv evidence dat, která by měla za následek zhoršení provádění vědeckého výzkumu a následně i poskytování zdravotní péče.³ Informovaný souhlas se zpracováním je zcela běžným standardem v SRN, Rakousku, Švýcarsku či Velké Británii, kde lze jen stěží pochybovat o úrovni a kvalitě zdravotních služeb a vědeckého zázemí.

Pro ochránce má esenciální význam i zajištění přístupu k údajům, resp. technické a organizační zajištění registru. NZIS musí být bezpečný a stát musí garantovat jeho řádnou správu proti případnému zneužití. Proto by dle ochránce mělo dojít k zachování jakéhosi *status quo* a data by měl i nadále zpracovávat Ústav zdravotnických a informací a statistiky ČR – ÚZIS ČR jako tzv. zpracovatel (viz § 69 odst. 3 návrhu). Ochránce přihlíží zejména k tomu, že ÚOOÚ provedl v ÚZIS ČR v roce 2006-2007 hloubkovou státní kontrolu. Bylo zjištěno, že v rámci sběru a

¹ Ustanovení § 69 – 77 návrhu.

² Zde ochránce vychází ze zpráv nevládních organizací (Svaz pacientů) a ÚOOÚ.

³ Viz vyjádření MZ v předkládací zprávě.

zpracování zdravotnických informací a při vedení zdravotních registrů ÚZIS ČR řádně plní všechny podmínky ochrany osobních údajů stanovené zákonem a že zpracované osobní údaje požívají řádné a úplné ochrany v takovém rozsahu, jaký lze při zpracování takového rozsahu požadovat.⁴

Zmíněná ideová východiska v zásadě korespondují s návrhem ÚOOÚ, který byl prezentován veřejnosti dne 25. září 2008.⁵ Ochránce tímto na něj odkazuje v plném znění.

Závěrem veřejný ochránce práv sděluje, že není pochyb o tom, že zájem na ochranu soukromí jednotlivce je potřeba racionálně vyvažovat se zájmem společnosti na vědeckém výzkumu a pokroku. Nicméně zájmy a blaho lidské bytosti jsou nadřazeny zájmům společnosti nebo vědy.⁶ Jakékoliv zpracování citlivých identifikátorů proto musí být vždy hloubkově analyzováno a verifikováno. Ochránce má za to, že mnohé rozpory a deficity by jistě vyřešila náležitá spolupráce s kompetentním úřadem a hlubší evropská zkušenost předkladatele.

⁴ Viz Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2007, str. 14.

⁵ <http://www.uoou.cz/index.php?l=cz&m=top&mid=03&u1=&u2=&t=>

⁶ Viz čl. 2 Úmluvy o biomedicině.